

“Çılgın kalabalıktan uzak...”¹

RIFAT N. BALI

DP'nin 14 Mayıs 1950 tarihinde iktidara gelmesiyle birlikte uygulanmaya başlayan iktisadi liberalizm “her mahalleye bir milyoner” sloganıyla siyasî ve popüler kültürümüze mal oldu. Kentlerin gelişmelerini ve bireylerin refaha kavuşmalarını öngören bu siyasetin bir sonucu olarak 1950'li yıllardan itibaren İstanbul'un çehresi de yavaş yavaş değişmeye başladı. Adnan Menderes'in ünlü imar planlarının uygulanmasıyla birlikte eski konaklar, ahşap binalar yerlerini önce geniş caddelere, daha sonra o caddeleri sağlı solu dolduran mozaik taşlarla bezenmiş modern apartmanlara bıraktılar. Bu gelişmeden etkilenen İstanbullular da yaşam alanlarını yavaş yavaş genişletmeye ve yeni mekânlar aramaya başladılar. Bu arayış özellikle refah düzeyi ortanın üstünde olan aileler arasında görüldü. Bu aileler önce dönemin nezih semtleri sayılan Ayaspaşa Caddesi ve Cumhuriyet Caddesi semtlerini mekân edindiler. Teşvikiye ve Nişantaşı uzun yıllar boyunca seçkinlerin daima rağbet ettikleri ve yılların eskitemediği klasik semtler konumunu muhafaza etti. 1970'li yıllardan itibaren Osmanbey, Şişli, Mecidiyeköy, Gayrettepe, Ulus güzergâhı da refah düzeyi ortanın üstünde olan ailelerin rağbet ettikleri semtler arasına girdiler. Ticari hayatın ser-

pilip gelişmesiyle birlikte bu semtlerde bir zamanlar sadece ailelerin oturdukları apartmanlardaki dairelerin kimi zaman yarısı, kimi zaman yarısından fazlası işyerlerine dönüştüler. Bir zamanların zarif ve günümüz sitelerinin öncüleri sayılan 4. Levent villaları da aynı akıbete uğramış durumdalar.

1950'li yıllardan itibaren başlayan bu gelişme süreci, 12 Eylül askerî ihtilâli ve onun akabinde Turgut Özal'ın liberal ekonomi siyasetini uygulamaya başlamasıyla birlikte çok ciddi bir yol ayrımına geldi. Türkiye'nin kentleşme sürecinde 12 Eylül 1980 milâdı ile başlayan son yirmi yıl daha önce kimsenin tahayyülünden dahi geçiremediği gelişmelere sahne oldu. Özal döneminin iktisadi politikasının nemalarından azami derecede faydalananlar doğal olarak işadamları ile olağanüstü bir büyüme göstermiş olan ticaret ve sanayi şirketlerini oldukça yüksek ücretler karşılığında ehil bir şekilde yönetmeye soyunan ve çoğunluğu yurtdışı öğrenimli ve/veya deneyimli profesyonel yöneticiler oldu. Bunun yanı sıra tüketim kültürünün yerleşmesi ve eğlence sektörü ile basının olağanüstü gelişmeleri en çok bu sektörde faaliyet gösterip “star” konumuna yükselmiş olan sanatçılara ve gazetecilere yarar sağladı. Tüketim kültürünün bu yeni starları tahayyül dahi edemeyecekleri gelirleri Özallı yıllarda elde etmeye başladılar. İstan-

1 Thomas Hardy'nin 1874 yılında yazmış olduğu kitap (özgün adı: *Far From the Madding Crowd*).

bul Menkul Kıymetler Borsası'nın yükselişi de bu alanda yatırım yapmış olanların ve menkûl kıymet yatırım ve yönetim şirketlerinin yöneticilerinin gelir düzeylerini ciddi bir şekilde yükseltti. Böylece toplum içinde çok yüksek düzeyde harcama imkânlarına sahip olan yepyeni ve sayıca dik-kate alınmaya değer bir kitle ortaya çıkmış oldu. Bu kitlenin mensupları yeni sosyal konumlarına uygun bir yaşam tarzı sürmek istediler ve lüks konut arayışına girdiler. Aynı zamanda da bu yeni konutlarına bir Osmanlı kültürü ve geçmişi cilası ve verniği sürmek istediler, buna paralel olarak da o güne kadar gizli kalmış olan kolleksiyonculuk istidatlarını geliştirmeye çalıştılar. Bu arayışların farkına en önce varan villa tipi lüks konut inşâ eden müteahhitler oldu. Hemen onların ardından bir kesim daha bu arayışların farkına vardı. Bu da lüks konutları şanlarına lâyık bir şekilde tefriş etmek için hazır bekleyen iç mimarlar, dekoratörler ve antika eser, tablo, gravür, nadir kitap ticareti ve müzayedeleri düzenleyenler oldu. Villa tipi konutlar bir noktadan sonra ticaret, sanayi, medya ve sanat dünyalarının bu müşkülpesent seçkinlerini tatmin etmemeye başladı. Seçkinler iş sonrasında sosyal ilişkilerini kendi düzeylerindeki kişilerle sürdürmeyi, aynı mekân içinde her türlü vakit geçirici ve keyif verici meşgalelerle oyalanma imkânlarına sahip olmayı istediler. Bu arayış villalardan hemen sonra lüks sitelerin doğmasına neden oldu.

“HUZURLU VE ÇAĞDAŞ BİR YAŞAM”: COUNTRY'LER, CITYLER

Sitelerin çıkış noktası bireylerin, tek tük gökdele-nimsi binaları ile yavaş yavaş Manhattan ve Hong Kong'un birer sararmış ve soluk kopyasını andır-maya başlayan bu hareketli, kalabalık ve aynı za-manda hızla “taşralaşmış” İstanbul'dan uzaklaş-ma, eski zamanlara geri dönme, nefes alınacak yeşil alan arama, kendine münhasır özel yaşama alanı yaratma, güneş ışınlarını geçirmeyen cam-larla kaplı iş merkezlerinden, bankaların ve borsa şirketlerinin “dealing room”larından arda kalan çok kısıtlı serbest zamanlarını en kaliteli bir şe-kilde yaşama arzuları oldu. Bunun yanı sıra ser-best ekonomi ilkeleri, döviz kısıtlamasının kalk-

ması ve yabancı sermayeye sağlanan kolaylıklar sayesinde uluslararası şirketler de ardi ardına Türkiye'ye yerleştiler. Uluslararası sermayenin Türkiye'ye gelmeye başlamasıyla birlikte yüksek kira ödeme gücüne ve sofistike zevklere sahip kayda değer sayıda bir yabancı yöneticiler kolonisi İstanbul'a yerleşti. Bu yabancılar kolonisi “Boğaz manzaralı daire” kiralayamadıkları zaman ehven-i şer olarak Alkent Etiler'de “Hillside Club'lü” veya Kemer Country'de “orman manza-ralı daire” kiralamayı tercih ettiler ve bu siteler-deki konutların göзде kiracıları oldular.²

Kendilerine çoğu zaman “country”, “city” ad-larını münasip gören lüks siteler İstanbul ile öz-deşleştiler. Bunun nedeni de iş âleminin çok bü-yük bir kesiminin İstanbul'da yerleşmiş olması ve Özallı yıllar ile kayda değer bir şekilde zenginleşmiş olan bu kesimin konakların ve bahçelerin var olduğu eski İstanbul'u tekrar yaşama arzusu oldu. Kemer Country'yi kuran müteşebbisler bu seçici ve seçkinci arayışı şöyle dile getirdiler: “Bir zamanlar her İstanbullu'nun sahip olup sonradan yitirdiği bir yaşama biçimini geri kazanmak. Gele-nekten geleceğe uzanan bir vizyonu bu: Meydanı, dükkânları, okulu, toplantı salonu, spor ve sosyal kulüpleri ile birlikte, toplum ruhunun ve komşuluk ilişkilerinin de serpilip gelişeceği bir yaşama mekâ-nı kurmak. Mahalleyi, mahallelilik kimliğini yeni-den yaratmak ve yaşatmak. Kaçmak değil, buraya varmaktı hedef.

Ana kavram, o bilinen banliyö ve site anlayışın-dan çok farklıydı. Toplumsal değerlere hem fiziksel, hem de ruhsal anlamda bir dönüşü içeriyordu: Bir-birini tanıyan, birbiriyle görüşen aileler, sık sık ras-lanan “aşına” çehreler, merhabalar, günaydınlar, ço-cukların sokakta yaşadıkları o inanılmaz büyük-lükteki evren... İnsanlara, hem sağlıklı bir ‘kamu-sal’ yaşama katılma olanağı veren, hem de canları istediğinde kendi ev ve bahçelerinde özel yaşantıla-rına çekilmelerini mümkün kılan bir ortam. Mahal-

2 Kemer Country'yi tercih eden 300 mal sahibi arasında yapılan bir araştırmada tercih nedenleri arasında %27 ile doğa ile iç içe olma, %15 ile hizmet ve kolay ulaşım, %9 ile sosyal tesisle-rin mevcudiyeti, %5 ile sağlıklı yaşam yer aldı. (Bir yetkili ile 15 Nisan 1999 tarihinde yapılan görüşme). Bugün Alkent Etiler'de kirada oturanlar arasında kayda değer sayıda Uzakdoğu ülkelerinden İstanbul'a gelmiş yöneticiler bulunmaktadır.

le işte! Hayali cihan degecek bir vakitte, geçmişte, Erenköy'de, Bostancı'da ya da Yeşilköy'de, Fatih'te, Nişantaşı'nda olduğu gibi..."³

Tepe İnşaat'ın inşâ etmiş olduğu 401 konaktan oluşan "Beykoz Konakları" mekânı ise içinde bulunduğu yeri şöyle tarif etti: "Hep o eski asil, zarif günlerini özlediğimiz İstanbul'un, baş döndürücü yaşam kültürünün bir uzantısı..."⁴

Alkent 2000 kurucuları ise verdikleri reklamları hem yeşili, hem eski İstanbul'u, hem de nezih ve seçkin komşular arayan kişilere seslendiler: "öncelikle İstanbul'un en temiz havalı bölgelerinden biri olan Büyükçekmece'de yemyeşil bir vadinin üzerinde kurulan Alkent 2000'de özlediğiniz o eski İstanbul'u, o eski nezih ve seçkin insanları, geçmişin güzelliğini, geleceğin avantajlarını bulursunuz."⁵ Bu en "kaliteli yaşam" doğal olarak süzölmüş bir seçkinliği ve müşkülpesentliği de kendi beraberinde getirdi. Üst düzey yöneticiler, sanayiciler veya büyük ithalatçılar artık akşamları Zincirlikuyu, Levent, Maslak, İkitelli veya Kozyatağı'ndaki "ofis"lerinden, Kartal, Kurtköy veya Gebze'deki fabrikalarından ayrıldıklarında Ataköy, Nişantaşı veya Gayrettepe'de caddelerde veya sokak aralarında bulunan apartman dairelerine dönmektense nitelikleri çok yüksek mekânlar içinde yer alan müstakil villalarına veya "condominium"larına dönmeyi tercih ettiler.⁶ Bu arayışlarında ve arayış sırasında göstermiş oldukları müşkülpesentliklerinde de yüzde yüz haklı olduklarına inandılar zira onlar, bir reklam metninde belirtilmiş olduğu gibi, her zaman ayrıcalıklı yaşamaya alışmış seçkinlerdi: "Biz, 'Büyükşehir'de doğduk. Çocukluğumuzun gizli kalmış gustoları 'kendine saygının' ne olduğunu öğretti. Ayrıcalıklarla yaşadık hep. Farklılığımızın serüveninin ve bize aitleri, artık her şeyden istemeyi hak ettik... Hiçbir şey öyle kolay kolay tatmin etmedi. Seçimlerimizde hep başka şey-

ler aradık çünkü."⁷ Geçmişe özlem, kalabalıklardan uzaklaşmak, yeşil alan arayışı, huzuru arama ile de eşanlam taşıdı. "Kalabalıklardan uzaklaşma" ve "huzur" 1980'li yılların ikinci yarısından itibaren örneklerini yavaş yavaş görmeye başladığımız ve özellikle 1990'lı yılların başında çok daha yoğun bir şekilde rastlanacak olan sitelerin doğmasına neden oldu.

Ancak bu "huzur" pek öyle kolayca satın alınabilecek bir meta olmadı. Huzura ve inzivaya çekilmek, "doğayla yeniden bir araya gelmek" için önce oldukça kayda değer miktarda bir servete sahip olmak gerekli oldu. Özallı yılların iktisadi politikası ve "fırsatlar ülkesi" haline gelmiş olan Türkiye "işini bilen" işadamlarının önlere bol miktarda fırsat serdi. İş sadece bu fırsatlardan akıllı bir şekilde yararlanmaya kaldı ve de, Allah'a şükür, bu pastadan aşağı yukarı herkes az veya çok nasibini almış oldu. Liberal iktisadi politikalar ve "işini bilen" siyasetçiler, bürokratlar ve işadamları sayesinde ultralüks sitelerde daire satınalma gücüne sahip bir müşteri kitlesi peydah olduktan sonra iş bu müşteri kitlesinin o seçkin ve ne istediğini bilen damak tadına uygun ürünler sunmaya kaldı.

Bu ürünlerin en önemli özellikleri bir "yaşam tarzı" satmaları oldu. Burada daire edinen kişiler salt şu kadar metrekarelik bir gayrimenkül edinmekten öteye onunla birlikte elle tutulmayan, gözle görünmeyen bir katma değeri de satın aldılar. Bu katma değer bu mekânların sahiplerine sunmuş oldukları "ayrıcalıklar dünyası" oldu. Bu ayrıcalıkların temel felsefesi aynı mekânda ve de "nezih ve seçkin bir ortam" da her türlü sporun yapılabildiği, orta yaşa yaklaşmakta olan ve "kendine iyi bak"mak zorunda olan zaman fukarası işadamları ve yöneticiler için "fitness center"lerin, boş zamanları nezih bir şekilde değerlendirmek için de sinema, lokanta ve gece kulüplerini içeren bir "club"ün mevcut olduğu kendi kendine yeterli bir mini kent yaratmak oldu.

Bu tür siteler boş zamanları değerlendirmeye dönük bu imkânları sunmadan da öteye ayrıcalıklı yaşamı gerçekten ayrıcalıklı kılmak için

3 Gerçeğe Dönüşen Bir Rüya: Kemer Country, s. 13 Kemer Yapı ve Turizm A.Ş., 1995.

4 Beykoz Konakları, Şehnaz Konak tanıtım broşürü.

5 Alkent 2000 reklamı, Alarko Bizim Dünyamız, Aralık 1995, sayı 62. Vurgulama tarafımdan yapıldı.

6 Condominium özellikle ABD'de büyük lüks sitelerde kat mülkiyetine sahip daireler için kullanılır bir terimdir. Türkiye'de de bu terim lüks sitelerde yer alan birkaç dairesel apartmanların her bir dairesi için kullanılmakta.

7 Maya Residences reklamı, Gurme, sayı 25, Nisan 1999. Vurgulama tarafımdan yapıldı.

müstakbel daire sahiplerine bir aidiyet duygusu vermeye çırpındılar. Bu "bir yere ait olma" duygusu ile hareket eden Kemer Country'nin kurucu müteşebbisleri eski zamanların nezih semtlerini, nezih mahallelerini tekrar diriltip yaşatmaya çalıştılar. Kemer Country kurucularının diliyle bu aidiyet arayışı şöyle ifade edildi: "Burada yitirilen eski mahalleyi, bu mahallenin verdiği 'aidiyet' hissi ni yakalamak için uğraş veriliyordu. Mahallenin merkezinde bir meydan olacaktı, Kemer Country'nin kalbi. Bütün hayat buraya doğru akacaktı. Meydanda dükkânlar, tenis kortları, yüzme havuzu, lokanta, kahve ve spor salonu da olacaktı. Meydan, mahallenin ana yürüyüş yoluyla bir salona bağlanıyordu. Salonsa çok amaçlı bir mekân: Hem sinema, hem tiyatro, hem dans salonu, hem de mahallenin geleceğiyle ilgili kararların alınacağı bir toplantı salonu bir kamusal alan yani..."⁸ Aynı kavram Marmara denizi kıyılarında yavaş yavaş yükselmekte olan Marin City kurucuları tarafından da dile getirildi: "Çok uzun zamandır İstanbul'da varlığını unuttuğumuz mahalle, dostluk ve içinde yaşanan mekân kavramları Marin City ile yeniden hayat buluyor."⁹

Ancak bu eski "mahalleli yaşam" tarzı arayışı sitelerde bulunan konutların Lale Kasrı, Yalıkonaklar, Sarı Konaklar, Şehnaz Konak, Segâh Konak, Nihavent Konak gibi Osmanlı İmparatorluğu'nun soyluluğunu ve yükseliş dönemini simgeleyen adlar taşımalarına rağmen sitede yaşanması tasarlanan ve neticede bilfiil yaşanan hayat site sakinlerinin birçoğunun gençlik ve yüksek öğrenim yıllarını geçirmiş oldukları Amerika kıtasının banliyölerinde rastlanan gündelik hayatın birer soluk kopyası oldu. Bu nedenle bir görüntü bankasından satın alınıp Kemer Country'yi tanıtır kitaba konulan fotoğrafta, 1970'li yılların *Life* dergilerinden alınmış ve Amerika'nın ünlü *Snoopy* ve *Dennis the Menace* çizgi romanlarından fırlamışçasına, koltuğunun altına beyzbol sopası sıkıştırmış sekiz, on yaşlarındaki üç afacan Amerikalı çocuğun yer alması pek de şaşırtıcı

olmadı.¹⁰ Dahası Amerikan banliyölerinde yaşanan hayat tarzının ve Amerikan popüler kültürünün olmazsa olmaz bir parçası ve Amerikan çizgi romanlarının klasik temalarından biri olup sekiz, on yaşlarındaki çocuklara çekirdekten yetiştirerek para kazanma ve müteşebbis olma ruhunu aşlamayı amaçlayan "limonata ve kurabiye satış günü" nün bir benzerinin Kemer Country'de düzenlenmesi de bu hayat tarzına aşına kişiler için pek de olağan dışı bir etkinlik olmadı.¹¹

Bu aidiyet duygusu özellikle daire sahiplerinin kendilerine münhasır müstesna bir dünyaya adım attıklarına ikna etmek şeklinde oldu. Bunun için de sitede halen yaşamakta ve de ileride yaşayacak olan müstakbel komşuların da sadece ve sadece en seçkin ve tabii ki imkânları belli bir düzeyin üstünde olan kişiler olmasına dikkat edildi. Bu ince eleyip sık dokuma ve eş dosttan referans alma yöntemleri bir yerde bir zincirleme tepki ve benzeşme meydana getirdi. Bunun sonucunda bu yeni yerleşim mekânlarında bir "cemaat" veya belli üniversitelerden mezun olmak kaydıyla en az iki referans eşliğinde üye olunabilen bir seçkin sosyal kulüp havası yaratıldı. Nitekim Kemer Country'de ev sahibi olanların %33'ü tekstilci, %17'si sanayici, diğer %50'si ise hukukçu, hekim ve yabancı uyruklu yöneticiler oldu. Aynı ev sahiplerinin yaklaşık üçte biri de Yahudi asıllı vatandaşlar oldu.¹² Bu "cemaatleşme" olgusundan dolayı bu tür sitelerin müteahhitleri tarafından kullanılan neredeyse klasikleşmiş bir pazarlama yöntemi de "cemaat" faktörü oldu. Nitekim bazı site müteahhitleri müstakbel mal sahiplerine şirin gözükme için hedefledikleri azınlık cemaatinin dinî bayramlarını kutlamayı da ihmal etmediler.¹³ Site kurucularının etnik kimlikleri

8 *Gerçeğe Dönüşen Bir Rüya: Kemer Country*, Kemer Yapı ve Turizm A.Ş., 1995, s. 15-16

10 *Gerçeğe Dönüşen Bir Rüya: Kemer Country*, Kemer Yapı ve Turizm A.Ş., 1995, s. 16

11 <http://www.kemercountry.com/kgcc-st/haber/html> adresli internet sitesi. (Mayıs 1999 bülteni)

12 B.D. ile 15 Nisan 1999 tarihinde yapılan görüşme.

13 "Güneri Erenköy Siteleri Purim bayramınızı kutlar mutlu bayramlar diler", *Şalom*, 2 Mart 1988 / "Güneri Erenköy Siteleri Pesah bayramınızı en içten dileklerimizle kutlar esenlikler dileriz", *Şalom*, 23 Mart 1988 / "İnşa İnşaat ve Ticaret Ltd. Şti. Purim bayramınızı en içten dileklerimizle kutlar nice mutlu bayramlar dileriz", *Şalom*, 2 Mart 1988.

konut satın alma kararının verilmesinde başat bir rol oynamadıysa da müstakbel ev sahipleri için gene de bir çekim faktörü oldu. Kemer Country'nin kurucu müteşebbislerinin Selanikli olmaları konutların pazarlanması sırasında bir unsur olarak kullanılmış olmadıysa da kurucu müteşebbislerin bu özellikleri burada konut satın almış olan Yahudi asıllı vatandaşlar arasında belli belirsiz pozitif bir çekim alanı yaratmış oldu.¹⁴

Sitelerdeki konutların satışları için kullanılan yöntemler arasında kokteylli basın toplantıları eşliğinde dönemin kamuoyuna mal olmuş işadamları, sanatçı, gazeteci ve bürokratların "müstakbel komşularımız" olarak tanıtılmaları en çok rağbet gören yöntem oldu. Bu şekilde müstakbel daire sahiplerine bu sitede bir daire satın almakla sadece lüks bir konut sahibi olmadıkları, konutla birlikte ayrı bir dünyaya adım attıkları da hissettirildi. Bu yeni dünyada yer alan daire sahiplerine isimlerine basında, simalarına da ancak televizyonlarda rastladıkları ve yanına yaklaşılması imkânsız olan o müstesna işadamları, gazeteciler ve sanatçılarla aynı sitenin sakinleri olma fırsatı verildi. Bu imtiyaz sadece "aynı sitenin sakinleri" olma ayrıcalığının çok ötesine de geçti. Ev sahiplerine toplumun bu önde gelen kişileriyle aynı sitede oturmanın, onlarla birlikte tenis oynama, fitness center'da ter atma ve kolesterolden şikâyet etme, "Türkiye'nin meseleleri" üzerine hasbîhâl etme gibi her sıradan fâniye mazhar olmayan samimiyetlerin doğmasına da sebep olacağı hissettirildi. Böylece site sakinlerine taşralı kalabalıklardan uzak seçkin ve soylu bir dünyanın mensupları olma duygusu yaratılmış oldu...Tabii ki bu cennetin anahtarı hiç de ihmal edilmeyecek bir bedelin taksitler halinde ödenmesi karşılığında teslim edildi.

CITY'LERDE YAŞAM

Sıradan fânilerin yaşadıkları mekânlardan olduk-

14 Kemer Country'nin kurucuları arasında bulunan Edin ailesi Selanikli olduklarını gizlemediler (Bkz Hakkı Sabancı "Selanikliler", *Yaşama Sanatı*, Aralık 1994-Ocak 1995 sayı 4 sh.49-58) Popüler kültürde "Selanikli" tabiri 17. yüzyılda ihtida eden sözde Yahudi mesih Sabetay Sevi ve onunla beraber ihtida eden kişileri kast etti. Bu kişiler görünürde Müslüman gözükmesine rağmen gizliden gizliye Yahudiliği sürdürdüler.

ça farklı olan sitelerde yaşamak öyle değişik bir duygudur ki bencillikten uzak bir şekilde bu duyguyu ve sevinci etrafınızla da paylaşmak istersiniz. Nitekim köşe yazarları da hem müdavimleri hem de hayranları olan okurlarına böyle bir siteye taşınmakta olduklarını doğal bir şekilde önceden ilân ettiler ve sevinçlerini onlarla paylaştılar: "*Taşıyorum.. İnşallah son kez.. Alkent'ten Alkent'e.. Kiradan kendi evime.. Bu artık bir daha taşınmaya-çağım anlamına geliyor. Nefret ettiğim taşınmaktan kurtuluyorum. Kira evine kendi evin gibi yerleşemektен kurtuluyorum.. Yaşamımda mutlu bir olayı gerçekleştiriyorum. En güzeli.. 41 yılda bunu hak ettiğimi biliyorum.*"¹⁵ Taşındıktan sonra da bu mekâna yakışır mobilyaların bu seçkin gazetecinin isimleri kamuoyuna mal olmuş olan dostları eşliğinde aranması ve nihayet bulunması mutluluğu da aynı müdavim okurlarla cömertçe paylaştı: "*Ünal, ben, Ertekin.. Güngör, Prestige ve Koleksiyon'da harika şeyler bulduk.*"¹⁶

Bu tür prestijli sitelere taşınanlar veya daire satın almak için ziyaret eden müstakbel alıcılar herhalde siteden içeri ilk adımlarını attıklarında söyledikleri ilk cümle "*Burada yaşamak her şeye değer!*" olacaktır.. Tabii ki 525.000.- dolar taban fiyatından başlayan, süzölmüş zevklerinizin doğrultusunda değişebilen ve 1.150.000.- dolara kadar ulaşan bir küçük servetiniz var ise... Şayet var ise iş bu parayı taksitler halinde ödemeye hazırlanmaya ve hayatınızda yepyeni daha önce hiç tecrübe etmediğiniz bir sayfa açmaya kalıyor: "*artık bildiğiniz tüm 'ev' kavramlarını unutun. Çünkü burası bambaşka.. Yepyeni bir hayat dedikleri bu işte!*" Yalnız bu yepyeni hayata adım atmak için biraz acele etmek lazım zira seçkin olsanız da yerler sınırlı ve bu dünyada sadece ve sadece "az sayıda şanslı seçkin" yer alabiliyor.¹⁷ Bu yeni sitelerin müstakbel alıcılarına tanıtımında uygulanan yöntemler de tabii ki Amerikanvari oldu ve ana hedef kitleyi teşkil eden genç ailelere

15 Hıncal Uluç, "Kapa!", *Sabah*, 23 Aralık 1998. (Vurgulama yazarı tarafından yapıldı.)

16 Hıncal Uluç, "Taşınma denen felaket..", *Sabah*, 30 Aralık 1998. (Vurgulama yazarı tarafından yapıldı.)

17 "Burada yaşamak her şeye değer!", Alkent İstanbul 2000 reklamı, *Sabah*, 1 Haziran 1997.

hitap etti. Tanıtım sırasında özellikle küçük yaşta çocuklara sahip genç çiftler hedeflendi ve tanıtım alev yutan sihirbazlar, tahta bacaklı palyaçolar, falcılar ve muhtelif eğlencelerin yer aldığı bir piknik/panayır havası içinde yapıldı.¹⁸

Yalnız paranız olsa dahi, bu sitelerde bir daire sahibi olmanın pek kolay olmayacağını da idrak etmeniz lüzum. Zira halihazırda daire sahibi olanlar, şu veya bu nedenle, müstakbel komşularını beğenmedikleri takdirde dairenin satışını veto etme imkânına sahipler. Çünkü önemli olan sitenin seçkin düzeyini düşürmemektedir: "daire almak isteyen bir kişiye bu satışın yapılıp yapılmamasına daha önce daire alanların karar vermesini istiyoruz.. İçlerinden biri 'Hayır! Bu kişiye daire satılmasın' dediği zaman vermiyoruz."¹⁹ Benzer bir uygulamaya Kemer Country'de de rastlandı. Parası çıkışıp da ev satın almak isteyenler uluslararası bir şirkete iş müracaatında bulunur gibi satış ve pazarlama bürosuna başvurup bir "application form" doldurduktan sonra yapılacak istihbarat çalışmasının neticesini beklemek zorunda oldular. İstihbarat çalışmasının sonunda müstakbel ev sahibinin maddî durumu geçer not almış olmasına rağmen hayat tarzı ile ilgili kısmı pek geçer not almayıp muallakta kalmış ise talipli "country"nin atmosferine uyum sağlayıp sağlamayacağı konusunda site yönetimi kurulunun hakkında vereceği kararı beklemek ve bu karara rıza göstermek zorunda oldu.²⁰

Bu siteler neredeyse tamamiyle özerk bir yaşam tarzını da beraberlerinde geliştirdiler. Kendi lokantasından, marketine, barından sinemasına kadar kendi kendilerine yeten siteler hayat standartlarını düşürmemek için kendi okullarını da kurdular. Çoğu Robert Kolej mezunu ve TÜSİAD üyesi olan Kemer Country sakinleri bu nedenle çocuklarının ve torunlarının da kendileri gibi aynı seçkin eğitimi görebilmeleri için beş yıl sonra tüm sınıfları tamamlanacak olan bir ana ve ilko-

kul için beş yıl önceden ve on bin dolar bağış karşılığında yerlerini ayırtabildiler.²¹ Doğal olarak bu soylular sınıfının müstakbel varislerinin eğitim görecekları bu okulun açılışını da Cumhurbaşkanı Demirel onurlandırdı.²² Bu yeni mekânların kurulması için gerekli olan geniş arazilerin şehrin sınırlarında mevcut olmasından ve ulaşım sorunundan dolayı sitelerde yaşayan çocukların eğitim ihtiyaçlarını karşılayacak okullar da site içinde kuruldu. Bu okulların da seçkin niteliklere sahip olmalarına özellikle dikkat edildi.²³

Sitelere yaşam hiç de sıkıcı değildir. Antikacıların seçkin site sakinlerinin eşiklerine kadar gelip bit pazarı açmaları,²⁴ sitede yeni bitmiş villaların tanıtımı için düzenlenen "California Wine and Cigar Tasting Day" yani Türkçesi Davidoff puroları ile Kaliforniya şaraplarını tatma günü,²⁵ ünlü cazcı Okay Temiz'den ritim dersleri alınması,²⁶ sitede oturan ev sahiplerinin müstakbel damak tadlarına cevap vermek için Şarap Dostları Grubu tarafından düzenlenen ve Doluca şaraplarının tadımına ayrılan bir gecede "Dolucanın velayet prensesi Sibel Kutman", gurme yemek yazarı Tuğrul Şavkay, hoşsohbet Aydın Boy-san, Audi arabaları pazarlama ve satış müdürü, Kütahya Porselen yönetim kurulu üyesi ve hukuk danışmanı gibi toplumun önde gelen seçkinleriyle birlikte geçirilen bir sohbet ve şarap gecesi,²⁷ sporda asaletin simgesi olan binicilik sporu-

18 "Promotional picnic at four season residences", *Alarko The News*, Ekim 1995. Kemer Country'de yaşayanların %90'ı evli, evli çiftlerin %80'i çocuklu, yaş ortalaması da %90'ı için 30-40, %31'i için 41-50 dilimleri oldu. B.D. ile 15 Nisan 1999 tarihinde yapılan görüşme.

19 Korkmaz Yiğit'in sözleri "İstanbul'daki cennet!", *Sabah İstanbul Avrupa Yakası*, 2 Mart 1997.

20 B.D. ile 15 Nisan 1999 tarihinde yapılan görüşme.

21 Zehra Güngör, "Tüsiad koleji açılacak", *Milliyet*, 22 Mayıs 1996.

22 "Hisar Eğitim Vakfı Kemerköy ilköğretim okulu cumhurbaşkanımız tarafından açıldı", *Kemer Bülteni*, sayı 9, Sonbahar-Kış 1996.

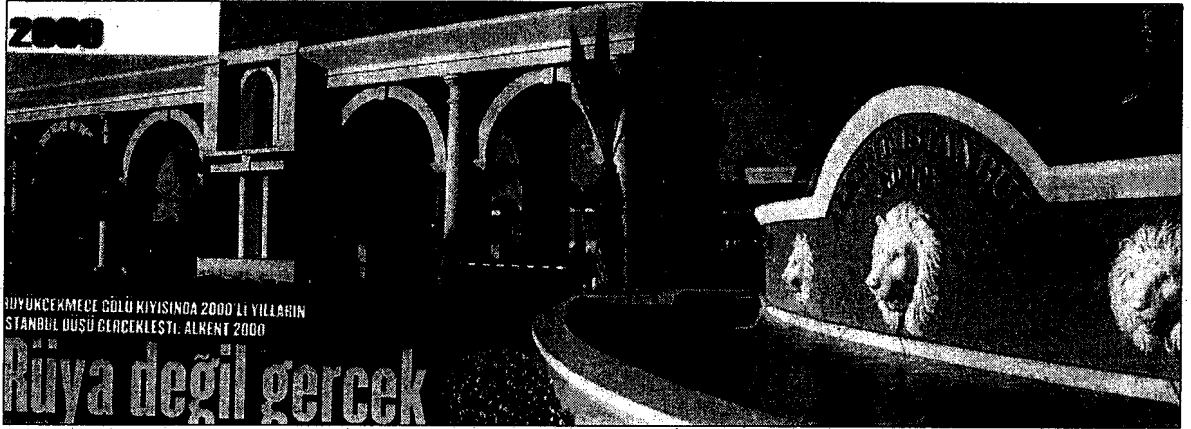
23 Örneğin Tepe İnşaat A.Ş.'nin kurmakta olduğu Beykoz Konakları bünyesinde TED Koleji kuruldu. (Zeynep Kurtbay, "Nostalji keyfi", *Sabah*, 28 Nisan 1999). Alkent 2000'in bünyesinde yabancı uyruklu öğrenciler için İstanbul International Community School, Türk öğrenciler için de Yüzyıl İşil ve Kültür 2000 okulları kuruldu. (*Alkent Style*, Winter 1999, s. 2)

24 Demirhan Hararlı, "Sosyete bit pazarında buluştu", *Hürriyet*, 31 Mayıs 1996

25 "İstanbul'da mini California", *Milliyet*, 23 Mart 1999

26 Sibel Arna, "Hayatın tüm ritimleri", *Milliyet Vitrin*, 2 Ocak 1999.

27 Tuğrul Şavkay "Orman Evi'nde bir gece" *Hürriyet İstanbul*, 7 Mayıs 1999.

nu yapabilme ve engelli binicilik yarışmalarına katılma veya seyretme, golf turnuvalarına katılma, tenis dersleri, Yıldırım Mayruk'un moda defilesi, klasik müzik konserleri, müzayedeler, üyelerinin her biri iş âleminin kamuoyuna mal olmuş isimleri olan Harley Davidson motosiklet kulübü üyelerinin gösterileri, "on bin adet basılan ve tüm üyeler Parliament Cinema Club izleyicilerine, ayrıca Alkent sakinlerine, GYIAD, TÜSIAD, YPO gibi seçkin grup üyelerine" postalanan lüks baskılı bir derginin sayfalarını karıştırmak gibi faaliyetler site hayatını heyecana boğan meşgaleler oldu.²⁸ Süzülmüş zevk sahiplerinin kültür düzeylerini arttırmak için Alkent 2000'in mekânlarında "antika ve dekorasyon seminerleri" de düzenlendi.²⁹ Aynı süzülmüş zevk sahiplerinin bu sefer damak tadlarını ve kulaklarını tatmin etmek için İstanbul'un en kalbur üstü lokantalarının katıldıkları ve "süperstar" Ajda Pekkan'ın taçlandığı Lezzet Festivali 98 düzenlendi.³⁰

Site sakinlerinin siyaset merakı da gene hizmetin sitenin içine kadar götürülmesiyle tatmin edildi. Yeni Demokrasi Hareketi ile işadamlığından "cesur siyasetçi"liğe terfi eden, ancak umduğunu bulamadığından kısa sürede doğru yolu bulup baba yuvasına avdet eden Cem Boyner münhasıran

Kemer Country sakinleri için çift başına yaklaşık bin dolar karşılığında düzenlenmiş olan bir "brunch" toplantısında YDH'nin görüşlerini enine boyuna izah etti.³¹ Genellikle 30-40 yaşlarında genç işadamları ve profesyonel yöneticilerinden oluşan site sakinlerinin bir tutkusu da sürekli gelişim, daha doğru bir deyimle, çağdan geri kalma oldu. Site sakinlerinin bu ihtiyacının da farkında olup bunları da karşılamaya hazır oldu: "gittikçe değişen çağa, yeni bilgilere ve akımlara ayak uydurmak, hattâ önderlik etmekle karşı karşıyayız. Ve bu eğitim temposunda 4 yıllık üniversite eğitimi koca bir yaşam sürecine yetmiyor. Dünyanın belli başlı üniversiteleri artık eğitim düzenini ömür boyu bir sürece dönüştürebilmeyi tartışırken, KG&CC'da bu yönde imkânlar geliştiriyoruz. 'Adult Education & Edutainment'."³²

Kalitenin ve konforunun en önde gelen aranır nitelikler olduğu bir ortamda sitelerdeki sinema salonları da bundan etkilendi. Alkent Etiler'deki Parliament Cinema Club'ün salonlarında sunulan konforlar arasında "Fransa'dan ithal edilmiş özel bardaklık bölümleri ile konforlu koltuklar, İtalyan projeksiyon makinesi, Digital Sound System-DTS and Dolby Digital System, özel klima sistemi, bilgisayar ile ekrandan yer seçimi ve rezervasyonun yanı sıra valet parking ve vestiyer servisi" yer

28 "Hillside Club'dan yeni bir dergi", *Alarko Bizim Dünyamız*, sayı 62, Aralık 1995. Bu derneklerin tam açılımları şöyledir: Genç Yönetici ve İşadamları Derneği, Türkiye Sanayici ve İşadamları Derneği ve Young Presidents Organisation. Bu son derneğe iş hayatında genç yaşta zirveye ulaşmış ve şirket başkanı olmuş işadamları üyedir.

29 *Alarko Bizim Dünyamız*, sayı 72, Ekim 1998, s. 6

30 "İstanbul Lezzet Festivali 1998", *Sedir*, Yaz 1998, sayı 4, s. 80-81.

31 İhsan Yılmaz ve Önay Yılmaz, "Boyner'le brunchSA", *Milliyet*, 11 Nisan 1995. Yemek bedeli çift başına 45 milyon olup, o tarihteki TL/\$ 42.268.- kurundan bu meblağ \$ 1065'e tekabül etti.

32 <http://www.kemercountry.com/kgcc-st/ogren.htm> internet sayfası. (Mayıs 1999 bülteni). [KG&CC Kemer Golf and Country Club'un kısaltılmışıdır.]

aldı.³³ Bu sinema kulübüne gitme ayrıcalığına sahip olan Alkentli sakinler sıradan fânilerden oluşan halkın gösterime girmesini sabır ve tevekkülle beklediği filmleri onlardan daha önce nezih bir ortamda ve de bunu sitenin müteahhit şirketi Alarko'nun ortağı kamuoyunun ve iş âleminin güzide simalarından "sosyal demokrat" işadami İshak Alaton'la birlikte seyretme ayrıcalığına sahip oldular: "Parliament Cinema Club yeni sezona 28 Eylül (1994) Çarşamba gecesi düzenlenen 'I Love Trouble' adlı filmin Premieri ile girdi; Üstün özellikleriyle ve üstün servisiyle diğer sinemalardan ayrılan Parliament Cinema Club, Premieri'de yine son derece seçkin bir misafir grubunu ağırladı."³⁴ Kemer Country sakinleri '90'lı yıllar Türkiye'sinin büyük tutkusu ve bilinçli ve çağdaş birer yurttaş olmanın olmazsa olmaz niteliklerinden biri olan sivil toplumcu, katılımcı ve demokrat olma özelliklerini de büyük bir iştahla benimsediler. Bu niteliklere sahip olduklarını hem cümle âleme kanıtlamak hem de topluma karşı hissettikleri sosyal sorumlulukları yeterince yerine getirmemekten ötürü sızlayan ve kanayan vicdanlarını tatmin etmek için sitenin içinde sakin bir ortamda yapılan çiçek mezatının gelirlerini de TEMA Vakfı'na bağışladılar. Mezattan ayrılırken yurttaşlık görevlerini yerine getirmenin tatlı huzurunu içlerinde hissederek satın almış oldukları çiçeklerin kokularını da sindirerek evlerinin yolunu tuttular.³⁵

Siteler pazarlanırken muhtelif toplumsal katmanlar arasında özellikle dar, tabiri caizse kremanın kreması kesimler hedef alındı. Bu yapılırken verilen reklâmların bu kesime ulaşması için bu kitlenin müptelası olduğu dekorasyon, antika dergileri ile uçak ile seyahat etmek hem statü hem de bir refah göstergesi olduğu için THY'nin yayımladığı *Skylife* dergisi kullanıldı. Buna karşılık halkın okuduğu gazetelere pek reklâm veril-

medi.³⁶ Bir "yaşam keyfi" satan bu sitelerde yaşamakta tereddütlü olan müstakbel alıcıların tereddütlerini birer "evet"e dönüştürmek için eski okul arkadaşları ile buluşabilecekleri nezih ve seçkin kulüp havası verilmesi ihmal edilmeyen "brunch"lar tertip edildi. Sitede ev sahibi olan bireyler arasında daha bir ayrıcalık olarak sitenin sosyal imkânlarından faydalanılması için Robert Kolej mezunlarına özel fiyatlar uygulandı. Müstakbel alıcılara gönderilen genelge mektuplarda mektupları imzalayan site yöneticileri Robert Kolej'den mezuniyet yıllarını özellikle belirtmeye özen gösterdiler.³⁷ Bu yeni sitelerin hayata geçme felsefesini Kemer Country kurucuları "medenî kimliğe kavuşmak: bir tür kasaba yurttaşlığı" sloganıyla dile getirdiler. Bu sloganı da şöyle açıkladılar: "Önce ekmekler bozuldu" diye yazmıştı hikâyesi. Oysa belki de önce kentler bozulmuştu. 'Hava bedava, su bedava' diye yazan şairin dizesi ise insanı biraz hüzünle gülümsetiyor bugün. Evet, bütün bunlar bozuldu tabii, ama bütün bunlarla birlikte asıl bozulup yok olan şey, toplumsal değerlerdi. Kent kara kalabalıkların baskısı altında çarnaçar geriledi. Kente, kentliye başlıca hayatiyetini veren unsur, mahalle, ortadan kalktı; tabii, onunla birlikte, 'oraya ait olma duygusu' da. Sonuçta insanlar 'kimliklerini' kaybettiler. Eskisi 'geçersiz' oldu böylece; ama 'yenisini almak' da pek o kadar kolay değildi doğrusu. (...) Kemer Country'nin -her iki anlamda da- mimarları, işte bu duruma bir alternatif oluşturacak bir 'yeni kimlik çıkarma' arayışından yola çıkmaktaydılar. Eski kasaba ve mahallelerdeki o zengin, dolu dolu ve hoş yaşantıyı yeniden kurma arayışından. Bu 'hoş' yaşantının bileşenleri ise, bir yere ait olma duygusunun ötesinde, oranın yaşantısına ve bu yaşantıya yön veren kararlara aktif bir biçimde katılmaktır; almak kadar vermektir de. Bir tür 'kasaba yurttaşlığı' yani."³⁸

Bu yeni sitelerdeki yaşayanların arayışları ise şöyle dile getirildi: "beş yıldızlı bir otelin havuzunda adını bilmedikleri yeni zenginlerin hava atışını

33 <http://www.hillside.com.tr/hcc/parliament.htm> internet sayfası. (Mayıs 1999 bülteni).

34 "Yeni sezonda da seçkin filmleri seçkin ortamda izleyeceksiniz", *Alarko Bizim Dünyamız*, Kasım 1994 sayı 58, s. 14. Vurgulama tarafımdan yapılmıştır.

42 35 "Kemer Country sonbaharı çiçek mezatı ile karşıladı..", *Kemer Bülteni*, sayı 8, İlkbahar 1996.

36 B.D. ile 15 Nisan 1999 tarihinde yapılan görüşme.

37 Kemer Golf & Country Club'ün 24 Mart 1999 tarihli genelge mektubu.

38 *Gerçeğe Dönüşen Bir Rüya: Kemer Country*, Kemer Yapı ve Turizm A.Ş., 1995, s. 19-20. Vurgulama tarafımdan yapıldı.

sineye çekmek yerine, seçtikleri toplumda yaşayan diğerleriyle birlikte varolmak istiyorlardı. Onlar tanımadıkları biriyle bir film seyretmek yerine; aşına oldukları bir yüzü filmle birlikte seymeyi seçiyorlardı. Başka yerlerde 'kim bilir kimin nesidir' diye görmezden geldikleri komşularını, 'burada oturuyorsa iyidir' diyerek tanımaya çalışıyorlar, yaşama ilk adımdan yeniden başlıyorlardı"³⁹ Bu tespit bu tür sitelerde yaşamaya karar vermiş olan kişilerin ortak düsturları oldu. Babasının inşa etmiş olduğu Alsit'deki villasında oturan Leyla Alaton'a göre bu sitelerde oturan "insanlar hizmet ayaklarına gelsin, çocukları iyi bir ortamda büyüsün, istiyorlar." Stres altında olan bu insanların anlaştıkları ortak nokta "bol zaman, kaliteli yaşam" oldu.⁴⁰ Bahçeşehir'de yaşayan Modern Folk Üçlüsü üyelerinden diş hekimi Ahmet Kurtaran da burada yaşamının nasıl bir duygu olduğunu şöyle ifade etti: "burada kent yaşamı efendiliği yeniden doğuyor. Birbirini hiç tanımayan insanlar selamlaşıyor ve yaşadıkları ortama sahip çıkıyorlar."⁴¹

Böyle sitelerin üyeleri olduğunuz takdirde -örneğin Alkent 2000 sitesinde oturuyor ve siteyi inşa edenler bu ülkenin yetiştirdiği güzide değerlerinden işadamları Üzeyir Garih ve İshak Alaton iseler- site içinde yürüyüş yapmak ve nezih komşularınızı sıcak bir gülümsemeye nazikçe selamlamanın ötesinde başka ayrıcalıkların talihli sahipleri de olabilirsiniz. Pekin'de düzenlenen World Young Business Achiever yarışmasında sitenin tasarımcısı olarak Alarko grubunun genç varislerinden İzzet Garih'e birincilik kazandırmış olan bir sitede yaşamaktan dolayı duyduğunuz

41 Süleyman Sanlar, "İstanbul'un zengin gettoları", *Hürriyet*, 7 Kasım 1995.

BAZILARI DAHA MUTLUDUR
BURASI KEMER COUNTRY...

Çok gerçekçi bir yaşam ortamı ve sosyal ortamıdır. İnanılmaz. Yalnızca yaşamak için değil, yaşamak için. Kemer Country, sadece bir yer değil, bir yaşam. Burada yaşamak, sadece yaşamak değil, yaşamak. Kemer Country, sadece yaşamak için değil, yaşamak için. Kemer Country, sadece yaşamak için değil, yaşamak için.

Hayata bakışınızı değiştirin. Sadecce aynınızı değiştirerek!

Kemer Country, sadece yaşamak için değil, yaşamak için. Kemer Country, sadece yaşamak için değil, yaşamak için. Kemer Country, sadece yaşamak için değil, yaşamak için. Kemer Country, sadece yaşamak için değil, yaşamak için.

KEMER COUNTRY

Kemer Yapı ve İnşaat A.Ş.
Çok Katlı Konutlar, Alkent 2000, İstanbul, Türkiye. Tel: 0212 292 21 21 - 292 21 21
E-posta: info@kemercountry.com.tr

sevinci yakın çevrenizle paylaşabilir,⁴² sitenizi tanıtır katalogun Uluslararası Reklamcılık Ödülü yarışmasında dünya birinciliği kazanmış olmasına müthiş sevinebilirsiniz.⁴³ Site müteahhitlerinden Üzeyir Garih'in Kırgızistan Cumhurbaşkanı ve bakanları eşliğinde sitenizi ziyaret etmeleri ve minik bir Alkent İkibinli'nin doğum günü partisini tesadüfen onurlandırmaları,⁴⁴ Kenan Evren'in sitedeki İtalyanca dil kursunu ziyaret etmesi⁴⁵ gibi müstesna olaylara birinci elden tanık olma hatta ve hatta olayları an be an yaşama heyecanına da sahip olabilirsiniz.

1990'lı yılların Türkiye'si toplumun bir kesiminin gelirinin daha çok artmasıyla "ben" in ön plana geçtiği "keyif alma"nın öncelikler arasında en ön sıralarda yer aldığı, bireylerin "taşradan kopup gelen kırolar" ile birlikte bulunmak istemedikleri bir dönem oldu. Hilmi Yavuz bunu "Müşü George'un bundan 35-40 yıl önceki Kulis'i, Adnan'ın Fuayesi gibi yerler gençlik yıllarında 'takıldığımız' yerlerdi. Buranın müdavimleri belli bir eğitimi, görgüsü, duygusal eğitimi olan insanlardı.

42 "İzzet Garih'in Pekin zaferi", *Alarko Bizim Dünyamız*, Mayıs 1998, s. 4

43 "Alarko-Alkent 2000 Katalogu dünya birincisi", *Alarko Bizim Dünyamız*, Ocak 1998, sayı 69, s. 7.

44 "Alarko-Alkent 2000 Katalogu dünya birincisi", *Alarko Bizim Dünyamız*, Ocak 1998, sayı 69, s. 6.

45 Nedim Saban, "İstanbul'da refah adacıları", *ArtıHaber*, sayı 30, 11-17 Temmuz 1998, s. 32-35.

Şimdi buralara gelen insanların yapıları değişti” şeklinde ifade etti. Milliyet gazetesi yazarlarından Nora Romi de benzeri bir şikâyetle bulundu: “eskiden gittiğim yerler artık hoşuma gitmiyor, çünkü çok değişti. Kimin kim olduğu belli değil. Eskiden dışarı çıkarken özen gösterirdik, giysiler uçuk kaçık ama hoştu. Gece çıkmak görsel bir şey. Çevremde güzel insanlar olsun istiyorum.” Klip yönetmeni Mete Özgencil de aynı dertten muzdarip oldu: “sokaklar mayın tarlası gibi, istemediğiniz insanlarla karşılaşıyorsunuz sinirleriniz bozuluyor. Çıktığıma pişman oluyor ve akşamları evde kalmayı tercih ediyorum.” Bu ortak dertten şikâyetçi olan müşkülpesent seçkinler çareyi evlerine sığınmakta ve kendi aralarında eğlenmekte buldular.⁴⁶

Benzeri bir şekilde “kara kalabalıklar”ın baskısı altında bunalan bir diğer kesim seçkin ise çözümleri sitelerdeki dairelerine ve sosyal kulüplerine sığınmakta buldu.⁴⁷ Bu siteler Alkent 2000 örneğinde olduğu gibi İstanbul’un kalabalığından uzak olup “Hazerfen Havaalanı’na beş dakika uzaklıkta” ise size sadece işinizden çıkıp özel uçağınıza atlayıp, bulutlar arasından süzülerek on, on beş dakika sonra evinize ulaşmak ve de evinizin önündeki havuzunuzun yanına uzanıp buzlu içkinizi yudumlayıp eşiniz, çocuklarınız ve komşularınız ile birlikte stres atmamak kalıyor... Sakin ve huzurlu bir ortamda, o çılgın kalabalıklardan çok çok uzaklarda....

YENİ BİR BİN YILIN EŞİĞİNDE GELECEĞİN CITY’LERİ

20. yüzyılın yavaş yavaş sona ermesinin seçkin insanlarda uyandırmakta olduğu titreme ile karışık heyecan ve gerilim duygusuna 21. yüzyılı Avrupa’nın kültür başkentlerinin birinde mi, New York’ta mı, yoksa İstanbul’da mı karşılanması gerektiği konusunda evlerde dostlarla birlikte yapılan yoğun tartışmalar eklendi. Böyle bir ortamda bu heyecan yüklü atmosferden site müteahhitleri

de mahir bir şekilde istifade etmeyi bildiler.

Marmara Denizi’nin kıyısında özellikle deniz tutkunları düşünülerek inşa edilmekte olan Marin City’nin müteahhit şirketi bu yeni mekâmı tanıtır katalogunda müstakbel ev sahiplerine yeni bir bin yılın eşliğinde oldukları hatırlatılarak onları hayatlarını değiştirmeye davet etmekte: “İkinci Millenium’un eşliğinde denizin özlemine çeken İstanbul sakinlerinin önünde, yeni hayatın kapısı, Marin City ile açılıyor...”⁴⁸

Kendini mütevazı bir şekilde “Metrocity Millenium” olarak adlandıran yeni bir site kompleksi de, yeni bir bin yılın eşliğinde olmanın heyecanı ile içleri kıpır kıpır kaynayan seçkinlere heyecan uyandırıcı ve neredeyse tek eksiği havaî fişekler ile ses ve ışık gösterisi olan bir şekilde tanıttı: “Metrocity Millenium yeni bin yılın habercisi.. İlk bin yılda saraylar vardı.. İkinci bin yılda konfor hep uzaklarda arandı. Metrocity Millenium kesinlikle üçüncüsüne ait! Şehrin kalbinde hayatın içinde.”⁴⁹ “Şehrin kalbi” sayılan 4. Levent’de inşası tasarlanan bu etkileyici ofis kulesi, alışveriş merkezi, sosyal tesisler ve internet bağlantılı dairelerden oluşan gökdelenimsi kompleksin tanıtım katalogunda bu “geleceğin sitesi”nin hayali bir fotoğrafı geri planda mavimsi bir İstanbul ve Boğaz silüeti yer alan panoramik bir görüntü içinde resmedildi. Bu manzara Parliament sigarasının reklam filmlerinden aşına olduğumuz bir görüntüyü hemen akıllara getirdi: gökdelenlerdeki ofislerin geç saatlere kadar yanan ışıkları ile aydınlanmış “Parliament mavisini” bir gecenin içinden dumanlı bir şekilde süzülen New York ve Manhattan silüetleri...

Kentten kaçan “İstanbul tutkunları”ni kente geri gelmeye davet eden bu proje her saniyesi yeni bir “business deal” (Türkçesi iş bağlantısı) peşinde koşmakla dolu olan zaman fukarası genç işadamları ve yöneticiler düşünülerek tasarlandı. Siteyi tanıtır bir haber/reklam yazısı bu özelliği çekici ve modern bir üslûpla şöyle dile getirdi: “dünyada yaşamın hızına uygun tam size göre bir

46 Mine Akverdi, “Beyaz Türkler eve sığındı”, Aktüel, 5 Kasım 1998.

47 Nitekim Kemer Country’ye yerleşmeyi tercih eden 300 aile arasında yapılan bir araştırma tercih nedenleri arasında “iyi komşularla olma”yı ikinci-neden olarak gösterdiler. (B.D. ile 15 Nisan 1999 tarihli görüşme).

48 Enelka Taahhüt İmalat ve Ticaret Ltd. Şti.’nin Marincity tanıtım katalogu.

49 Yüksel Yapı Yatırım A.Ş.’nin Metrocity Millenium reklamı, Capital, Aralık 1998, sayı 12, s. 94-95.

kulede, hem eviniz hem de bir iş yeriniz olsun istemez misiniz?”⁵⁰ Şehrin iş merkezlerinin yeni gelişim eksenini olan ve gökdelenimsi ofis kulelerinin yükseldiği Zincirlikuyu-Maslak eksenini üzerinde New York’un Manhattan ve Central Park mekânlarının karışımına benzer bir iş merkezi ve prestijli özel yaşam alanı vaad etmekte: “İstanbul’da; hayatın, işin, prestijin, konforun, alışverişin, Boğaz’ın, yeşilin, mutluluğun, güvenliğinin, eğlencenin, sporun, sağlığın, huzurun ve kültürün tam ortasında bizim gibi düşünen tüm özel kentliler için...” Bu proje aynı zamanda ünlü “I love New York” sloganına benzer bir şekilde “İstanbul’u seviyorum” mesajını da iletmeyi ihmal etmemekte: “Şehri duymak... Nasıl nefes aldığını, çalıştığını, eğlendiğini. Sevmek... Gürültüsünü, kalabalığını, koşuşturmacasını, tiyatrolarını ve dedikodularını, sokaklarını ve sokak satıcılarını, trafiğini ve her renkten tüm seslerini. Kaçmak değil, O’na koşmak için sabırsızlanmak, uzak kaldığımızda. Bu şehir İstanbul. O’nu seviyoruz, bağımlılık derecesinde bir tutkuyla...”⁵¹

“İstanbul’daki California’ya hoş geldiniz!” selamıyla ve bir “recreational town”, yani Türkçesi “dinlenme ve hoşça vakit geçirme kasabası” olma gibi mütevazı bir hedefle kendini tanıtan Alkent İstanbul 2000 projesi daha sonra bu mütevaziliğini bir yana bırakıp yeni bir bin yılın eşliğinde olduğumuz bu günlerde iddialı olduğunu hiç çekinmeden ilân etti. “Alkent 2000”, ‘Recreational Town’ özelliğiyle 21inci yüzyılın şehri olduğu kadar, yüzyıllar sonra yüksek bir uygarlık olarak anılmaya değer; ABD’deki Beverly Hills, Palm Springs, Newport Beach’daki örneklerinin dahi üstünde.⁵² 21. yüzyılın ve İstanbul’da eleğin üstünde kalan seçkin ailelerin düzeylerine yakışır bir “town” olmayı hedefleyen Alkent İstanbul 2000 soyluların sporları olan 18 delikli golf sahası, binicilik kulübü ve soylu ailelerin varisleri olan “çocuklar için ise Pony Club”e sahip. Aslında Al-

kent İstanbul 2000 soylu ve seçkinler arasında “kremenin kreması” tabakayı hedeflemekte ve bu kesimi “size kısaca ‘VIP’ desek!” şeklinde tarif ediyor. ABD’de Beverly Hills, Palm Springs, New Port Beach gibi mekânlar ile kendini karşılaştıran ve bu mekânlardan daha ileri olma gibi mütevazı bir iddiaya sahip olan Alkent İstanbul 2000 özel bir mekân içinde kişiye özel bir hayat tarzı teklif etmekte: “Cul-de-sac”lar (Türkçesi çıkılmaz sokak) sayesinde villanız, sadece komşularınızla ortak olduğunuz sokağınızı size özel kılıyor (Private Drive Way).” Alkent İstanbul 2000’de oturma talihine sahip olan soyluların çocukları da şanlarına yakışır bir anaokuluna (pardon Kids Club) şansına sahipler: “yarımın ressamı, heykeltıraşları, mühendisleri, müzisyenleri, işadamları daha anaokulunuzun sıralarında seçilecek.” Alkent İstanbul 2000 hiç olmazsa açık sözlü ve müstakbel evsahiplerine “konak” adı altında bir Osmanlı geçmişi satmaya çalışmıyor. Alkent 2000 adı üstünde olduğu gibi 21. yüzyılın yaşam tarzını ve bir Amerikan yaşam tarzını pazarlıyor. Villaların adları Marbella, Magnolia, Sophistica, Lusie ve Fantastica. Bir İngilizce sözlük eşliğinde okunması gereken tanıtım katalogunda villalar Amerikan terminolojisi kullanılarak tasvir edildi: “giriş bölümü çok ihtisamlı... yeme bölümü de var (Nook)... Çocukların odaları karşılıklı (Jack & Jill) bağlantıyor. “Den = Aslanın yuvası” yani evin erkeği için ayrılan özel odanın adı...” Sunulan bütün bu konfor “kısaca Alkent 2000 Uygarlığı’nın sunduğu konforu yaşayın” şeklinde özetlendi. Alkent 2000’li sakinlerin “cemaat hayatı”nın ana özellikleri ise şu başlıklarla tarif edildi: “Private Gated Community!”, “Alkent 2000 sakinleri ve çocukları için Etiler’e ve Etiler’den Büyükçekmeceye düzenli olarak ‘Shuttle Van’ servisi var”, “Recreational Town’un bir parçası olan ‘Shopping Arcade’”, “Concierge” ünitesi”, “Security” birimi. Tüm bu hizmetleri ve ayrıcalıkları sunan villalar 599.000.- dolar taban ve 1.058.000.- dolar tavan fiyatları karşılığında satın alınabiliyorlar.⁵³ Villaların iç tefrişleri konusunda mütereddit olan ev sahiplerinin seçimlerini kolaylaştırmak için de Amerikalı ünlü dekoratör Kären Butera tarafından Palm

50 “İstanbul’da Yeni Kuleler”, Status Estate Emlak Yatırım Dergisi, Sayı 8, 1999, s. 64-65.

51 Yüksek Yapı Yatırım A.Ş. nin Metrocity Millenium katalogu.

52 Alkent İstanbul 2000 tanıtım katalogu. Vurgulama tarafımdan yapıldı. Alkent 2000 üzerinde bir başka eleştirel inceleme için bkz. Feyzan Erkip, “Farklılık satmanın kestirme yolu: Başka kültürün konutu”, Birikim, sayı 119, Mart 1999, s. 63-64.

53 Alkent İstanbul 2000 Faz II - B fiyat listesi.

Springs'deki villaları aratmayacak şekilde döşenmiş beş örnek villa bu müşkülpeşent kişilerin teftişlerine hazırlandı.⁵⁴

Alkent 2000'de oturan seçkinler ikibinli yılların getirmiş olduğu elektronik iletişim teknolojilerinden de azami derecede faydalanabilme ayrıcalığına sahiptirler. Her saniyeleri çok değerli olan Alkent 2000'li sakinler bugün artık isterlerse dünyada sadece Microsoft'un sahibi Bill Gates'in Akıllı Ev'indeki teknolojinin aynısına sahip olup, evlerinden ayrılmadan her türlü işlerini görebilecek durumdalar:

"Avrupa'da bir örneği dahi olmayan ABD'de iki üç sitede var olan bu sistem sayesinde, İstanbul'da Alkent 2000 sakinleri, evlerinden masaj rezervasyonu, alışveriş merkezinden, çiçekçiden, eczaneden alışveriş yapabilecekler. Bunun yanı sıra spor aktivitelerini evlerindeki ekrandan izleyebilecek veya Kid's Club'da oynayan çocuklarını evden takip edebilecekler.

Alkent 2000 yaşayanları artık evlerindeki ekrandan, havuzun kalabalık olup olmadığını görebilecek ve kendisini ziyarete gelenleri giriş kapısından izleyebilecekler. Alkent İstanbul 2000'deki işadamları da işyerine gitmeden işlerini evden yönetebilecek, dünyanın herhangi bir yerindeki iş ortağı ile telekonferans yapabilecek. Alkent 2000'de yaşayan işadamları gerek kişisel gerekse şirketle ilgili banka ve borsa işlemlerini de yapma imkânı da bulacak. Villalar arası direkt e-posta servisi, villalar arası telekonferans, internet üzerinden telefon görüşmeleri de sağlayan bu sistem, Site içindeki villaları da birbirine bağlamış durumda."⁵⁵

Bu düzen sayesinde diğer fanilerin yaptığı gibi evinizin kapısını açıp kapıcınızın bırakmış olduğu ekmeğe ve gazetenizi torbadan çıkarmak gibi sıkıcı işlerle uğraşmanıza da artık gerek yok: "Sistem kurulduğu zaman isterseniz yatakta gazete okuyabiliyorsunuz. Ancak bunun için gazeteyi marketten hatta kalkıp kapınızdan bile almaya gerek

yok. Odanızda bulunan Web TV (bir kutu aracılığıyla, bilgisayara gerek olmaksızın televizyondan internete girmeyi sağlayan cihaz) ile gazetelerin adreslerine giriyor ve haberleri izleyebiliyorsunuz."

Gazete okumayı bu şekilde hallettikten sonra belki aklınıza "peki ekmeğe nasıl temin edilecek?" gibi gülünç bir soru gelebilir. Cevabı ise çok basit. Tabii ki aynı sistem sayesinde: "sitenin içinde bulunan Makro süpermarkete siparişlerinizi ekrandan telefon açmaya gerek kalmaksızın vermek mümkün."⁵⁶

Bir yandan "kara kalabalıklar"dan country'lerine sığınanlar, bir yandan gelecek bin yılı geçirmek için şehrin göbeğine dönenler. Bir yandan "Beyoğlu - Beyoğlu" ve Orhan Veli'nin ünlü mısralarında kalmış olan "gözü kapalı dinlenen eski İstanbul" özlemi,⁵⁷ diğer yandan "New York - New York" şarkısı ve condominiumlarında veya 150 m²'lik ofislerinde günün yorgunluğunu çıkarmak için ellerinde kristal bardaklardaki buzlu viskileriyle uzakta gözükken Boğaz'a bakıp Manhattan'ı görenler... Alkent İstanbul 2000'deki villalarının içinde yaratmış oldukları sanal ortamda kendilerini uluslararası bir şirketin "boss"u olduklarına inananlar ve siteden dışarı adımlarını attıklarında kendilerini Hadımköy'ün sanayi tesislerinin ortasında bulanlar... Bir yandan kendilerini New York, Boston veya Washington'daki öğrencilik günlerini, oradaki mesleki hayatlarındaki ilk "job"larını hatırlayanlar, o yılları ve o banliyöleri özleyenler ve belki de İstanbul'a geri dönmüş olmadan ötürü belli belirsiz pişmanlık duyanlar... Diğer yandan o gençlik yıllarının hayatlarını İstanbul'un yamaçlarına yapay adalar halinde nakledip orada "İstanbul'da bir New Yorklu hayatı" veya "İstanbul'daki California hayatı" yaşamaya çalışanlar. '90'lı yılların bitmek üzere olduğu günümüzde İstanbul'un lüks mevkiinin panoramik görüntüsü biraz bu işte...

54 Alkent İstanbul 2000 tanıtım katalogu.

55 "Alkent 2000'de Bill Gates modeli evler", Hürriyet, 11 Haziran 1999.

56 "Evim, evim 'akıllı' evim", Sabah, 11 Haziran 1999.

57 Alkent İstanbul 2000 tanıtım katalogu.